

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
завідувач кафедри

Баранова В.Г.

“ ___ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»

за темою:

**УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ
«ФОРМ С»)**

Виконавець

Студентка фінансово-економічного

факультету

Галушка Олександра Вадимівна

Науковий керівник

старший викладач

кафедри фінансового менеджменту та

фондового ринку

Захаренко Олена Олександрівна

Одеса 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ	6
1.1.Економічна сутність оборотного капіталу підприємства.....	6
1.2.Управління оборотним капіталом підприємства.....	9
1.3.Управління оборотним капіталом як оперативна складова фінансової стратегії підприємств.....	16
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТОВ «ФОРМ С»	24
2.1.Загальна характеристика підприємства ТОВ «ФОРМ С».....	24
2.2.Аналіз структури, стану та динаміки оборотного капіталу на прикладі підприємства ТОВ «ФОРМ С».....	30
2.3.Оцінка ефективності використання оборотного капіталу на прикладі підприємства ТОВ «ФОРМ С».....	39
РОЗДІЛ 3 ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ФОРМ С»	43
3.1.Зарубіжна практика управління оборотним капіталом.....	43
3.2.Проблеми та шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу на прикладі підприємства ТОВ «ФОРМ С».....	49
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59
ДОДАТКИ	62

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах трансформації і посилення структурних зрушень в економіці України в процесі переходу всіх суб'єктів господарювання на якісно нові принципи побудови операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, з урахуванням основоположних засад ринкової економіки, все більшої актуальності набуває необхідність використання раціонального і зваженого підходу до формування кожним підприємством політики управління оборотними активами та їх фінансуванням, з метою забезпечення нормальної та ефективної господарської діяльності. Особливого значення набувають проблеми створення таких механізмів управління оборотними активами підприємств, які б відповідали ринковим умовам господарювання та забезпечували достатній рівень платоспроможності, ліквідності та прибутковості.

У сучасних умовах для більшості вітчизняних підприємств типовим наслідком кризових явищ їхнього економічного розвитку стала гостра нестача необхідного обсягу оборотних активів, що істотно позначається на ефективності їхнього господарювання. Разом із цим, низька забезпеченість виробничих підприємств оборотними активами супроводжується низьким рівнем їх використання. Тому одним із найактуальніших завдань у напрямі забезпечення фінансової стійкості вітчизняних підприємств є суттєве вдосконалення політики управління оборотними активами.

Управління активами зумовлено необхідністю підвищення ефективності виробничої діяльності підприємств шляхом вдосконалення управління їхнім майном. На ефективність управління активами суттєво впливає своєчасне проведення його аналізу, правильна оцінка і прогнозування, результати яких прямопропорційно залежать від методики проведення аналізу і оцінки показників управління активами підприємства.

Тематиці управління оборотним капіталом підприємств присвячено багато наукових досліджень таких вчених-економістів як Бондаренко О.С., Душило А.А., Кузнєцова М.С., Рудницька О.М., Скорочкин А., Чубка О.М., Фесюк І.В. І

все ж, зважаючи на велику кількість досліджень, у даних умовах господарювання є сенс продовжувати досліджувати дане питання та здійснювати пошук вирішення пов'язаних з ним проблем.

Отже, **метою** випускної роботи є дослідження особливостей управління оборотним капіталом суб'єктів підприємництва.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

1. визначити економічну сутність оборотного капіталу,
2. з'ясувати поняття та механізм управління оборотним капіталом,
3. розглянути особливості формування оптимальної структури оборотного капіталу,
4. провести загальну оцінку діяльності підприємства ТОВ «Форм С»,
5. проаналізувати структуру, стан та динаміку оборотного капіталу підприємства ТОВ «Форм С»,
6. оцінити ефективність використання оборотного капіталу на підприємстві ТОВ «Форм С»,
7. провести аналіз зарубіжної практики управління оборотним капіталом,
8. виявити проблеми у використанні оборотного капіталу на підприємстві ТОВ «ФОРМ С» та запропонувати шляхи підвищення ефективності використання оборотного капіталу.

Об'єктом дослідження в роботі є процес управління оборотним капіталом суб'єктів підприємництва.

Предметом дослідження в роботі є взаємовідносини які виникають під час управління оборотним капіталом підприємства.

Методами дослідження є метод ключових понять (при дослідженні економічної сутності оборотного капіталу), аналіз та синтез, (під час дослідження наукових підходів щодо управління оборотним капіталом), статистичний, горизонтальний, вертикальний та коефіцієнтний аналіз, (під час аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства), наукова абстракція (під час обґрунтування рекомендацій щодо удосконалення механізму управління

оборотним капіталом підприємства), узагальнення (при написанні висновків) та інші.

Інформаційну базу дослідження складає спеціальна економічна література, наукові статті, періодичні видання, підручники з фінансів, фінансового-менеджменту, економіки підприємства, економічного аналізу, а також статистичні дані підприємства ТОВ "Форм-С", інтернет ресурси.

Структура дослідження. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують вісім підрозділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

ВИСНОВКИ

Отже, підводячи підсумок, можна зробити наступні висновки.

1. В результаті проведеного дослідження, з урахуванням особливостей трактувань поняття «оборотного капітала» та «оборотних засобів» з часів зародження економічної думки до сучасного часу, та з урахуванням особливостей сучасної економічної думки, можна дати наступне визначення: Оборотний капітал, являє собою «рухливу область — грошовий кругообіг, у якому гроші на якийсь період перетворюються в матеріали, робочу силу і накладні витрати, а потім знаходять первісну форму. Практично фінансові менеджери, визначаючи завдання в управлінні оборотом капіталу, прагнуть реалізувати головну мету підприємництва: підвищення економічної віддачі від вкладень, тобто зростання прибутку. Завдання менеджера полягає в скороченні сум, інвестованих у короткострокові (поточні) активи, та їх зв'язку з рішеннями в маркетингу й організації збуту виробленої продукції.

2. Система управління оборотними активами – це система цілеспрямовано організованих взаємодій між об'єктом та суб'єктом управління шляхом реалізації функцій управління із застосуванням комплексу методів, засобів і фінансово-економічних інструментів дослідження і трансформації взаємопов'язаних процесів формування та використання оборотних активів і джерел їх фінансування за обсягом, складом, структурою з урахуванням дії на них чисельних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища.

3. Різниця між «оборотними коштами» та «оборотними активами» полягає у тому, що оборотні активи завжди відображають характер розміщення інвестованого у процес господарської діяльності оборотного капіталу, а оборотні кошти та засоби - відображають конкретний склад оборотних активів. На відміну від оборотних активів, оборотний капітал розглядається як частина загального капіталу підприємства з високою швидкістю обороту, що припиняє своє існування як капіталу із завершенням кожного операційного циклу. Поєднання

активної форми оборотних активів та пасивної форми (як джерела формування) оборотного капіталу формує оборотні засоби.

4. Виявлення та оцінювання структури оборотного капіталу підприємства - важлива частка оптимізації управління оборотного капіталу. Функціонально-технологічна структура оборотного капіталу характеризує відсоткове співвідношення часток оборотних активів, що обслуговують виробничий цикл, та оборотних активів, що обслуговують фінансовий цикл. Оборотні активи використовуються тим ефективніше, чим більша їх частка обслуговує сферу виробничого циклу, тому що, знаходячись у обслуговуванні фінансового циклу, оборотні активи не беруть безпосередньої участі у формуванні вартості продукції.

5. В роботі був проведений аналіз ефективності використання оборотних коштів ТОВ «Форм С». Після проведення аналізу було зроблено висновок про те, що використання оборотних коштів підприємством не є задовільним. Проведення аналізу за обраними показниками дозволило зробити висновок, що всі показники використання оборотних коштів мають незадовільні значення. Стрімко зменшується оборотність дебіторської заборгованості та термін обороту поточних активів. В цілому у підприємства є проблеми з обігом активів. Кількість обігових коштів суттєво більша від необігових, це свідчить про низьку залежність підприємства від устаткування, обладнання та інших необоротних активів. Підприємство отримує прибутки від різних видів діяльності. Однак, показники рентабельності мають тенденцію до зниження у 2017 році. Динаміка всіх показників рентабельності негативна.

6. На загальний стан оборотних активів найбільший вплив мають виробничі запаси, їх доля у загальній структурі складає 62,64% у 2017 році. Проте вплив виробничих запасів за три роки помітно скоротився на 19,06%. За три роки зменшилась також дебіторська заборгованість за розрахунками, тоді як дебіторська заборгованість за товари та послуги збільшилась. Це свідчить про збільшення товарів які підприємство продає у борг. Це має й позитивний, й

негативний вплив, збільшення дебіторської заборгованості вказує на збільшення об'єму продажу, у той же час кошти які клієнти не заплатили придбавши товар, не пішли на нове виробництво та інші потреби підприємства. Кількість грошових коштів та їх еквівалентів зменшилась за три роки на 100%. У цілому кількість оборотних активів зменшилась, темп приросту вказує на те, що кількість оборотних активів й надалі буде зменшуватись на 16,21%. Проаналізувавши темп прироста за три роки, можна сказати, що найшвидше зменшуються грошові кошти та їх еквіваленти, а найшвидше збільшується чиста реалізаційна вартість. У цілому, підприємство неефективно використовує оборотні активи. У 2015 році матеріаломісткість продукції невідповідно збільшувалась, тобто витрати виробництва на одну одиницю продукції. Продукція для підприємства подорожала у 2016 порівняно з 2015 на 0,03 рази, а у 2017 порівняно з 2016 у 0,05 разів. Загально ефективність використання оборотних коштів підприємства має тенденцію до зниження. Поліпшився лише коефіцієнт оборотності, оборотів, тобто оборотність оборотних коштів прискорила у порівнянні з попередніми роками. Рентабельність оборотних коштів суттєво скоротилась у 2017 порівняно з 2016 роком, на 12,91%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наказ Мін. фін. України „Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс" : за станом на 26.09.2011р. / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парлам. вид-во, 2011. – (Бібліотека офіційних видань).
2. James C. Van Horne, John M. Wachowicz, Jr. Fundamentals of Financial Management. 13-th Edition. Prentice Hall - 2009, 1022 p.
3. Бланк И.А. Управление капиталом: Учебный курс. / И.А. Бланк– К.: Ника-Центр, 2004. – 576с.
4. Бондар Н.М. Економіка Підприємства: Навч. посібник. / Н.М. Бондар – К.: Видаництво А.С.К., 2004. – 400 с.
5. Вечканов Г.С. Современная экономическая энциклопедия. / Г.С. Вечканов, Г.Р. Вечканова – Спб., Издательство «Лань», 2002. – 880с.
6. Горовий Д.А. Управління рухом оборотного капіталу підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.06.01 „Економіка, організація і управління підприємствами” / Д.А. Горовий. — Харків, 2005. — 19 с.
7. Дороніна М.С. Управління рухом оборотного капіталу підприємства: Монографія. / М.С. Дороніна, Л.С. Мартюшева, Д.А. Горовий– Харків: ХНАДУ, 2009. – 196с.
8. Ковалев В.В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности.—2-е изд., перераб. и доп. / В.В. Ковалев—М.: Финансы и статистика, 2000.—512 с.
9. Краснова В.В., Жнякін Б.О. Фінансовий менеджмент підприємства: Навч. посібник. / В.В. Краснова, Б.О. Жнякін – Донецьк: ДонНУ, 2004. – 217 с.
10. Маргасова В.Г. Управління оборотним капіталом та оцінка його впливу на фінансовий стані підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.04.01 „Фінанси, грошовий обіг і кредит” / В.Г. Маргасова. — Ірпінь, 2005. — 20 с.

11. Раицкий К.А. Экономика организации (предприятия): Учебник. / К.А. Раицкий – М.: ИТК «Дашков и К», 2003. – 1012с.
12. Румянцева Е.Е. Новая экономическая энциклопедия. / Е.Е. Румянцева– М.: ИНФРА-М, 2005. – 724 с.
13. Соляник Л.Г. Оборотні засоби промислового підприємства: оптимізація управління: Монографія / Л.Г. Соляник – Д.: Національний гірничий університет, 2009. – 239 с.
14. Стоянова Е.С. Финансовый менеджмент: теория и практика: Учебник. / Е.С. Стоянова – М.: Изд-во «Перспектива», 2006. – 656 с.
15. Швидка О.П. Елементи оборотного капіталу підприємства та їх взаємозв'язок. / О.П. Швидка // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. - Черкаси: ЧДТУ. – 2008. – В.19. Ч.І. – С. 244-248.
16. Господарський кодекс України від 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради. — 2003. — № 18 — 22.
17. Про нормативи запасів товарно-матеріальних цінностей державних підприємств та організацій та джерела їх покриття // Постанова Кабінету Міністрів України і Національного банку України від 19.04.1993 р. — 1993. — № 279.
18. Типовий порядок визначення норм запасів товарно-матеріальних цінностей від 31.05.1993 № 17-60/29, 07-102.
19. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств / О.С. Бондаренко // Інвестиції. — 2008. — № 4. — С. 40—44.
20. Діяльність суб'єктів господарювання: Статистичний збірник / Державна служба статистики України // [За ред. М. С. Кузнецова]. — К., 2013. — 474 с.
21. Душило А.А. Оптимізація структури оборотного капіталу підприємства / А.А. Душило // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. — 2006. — № 4. — С. 431—435.
22. Чубка О.М., Рудницька О.М. Оцінка методів управління оборотним капіталом

промислових підприємств /

23.О.М. Чубка, О.М. Рудницька // Національний університет "Львівська політехніка". — 2009. — С. 440 — 445.

24.Фесюк І.В. Методичні засади планування потреби в оборотному капіталі підприємства у ринкових умовах // Економіка і ринок: облік, аналіз, контроль. — 2005. — №13.

25.Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

26.Скорочкин А. Как управлять оборотным капиталом [Електронний ресурс] / Андрей Скорочкин // KPMG. — 2010. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.kpmg.com/RU/ru/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Articles/Documents/How-to-manage-working-capital.pdf>

27.Горфингель, В.Я. Экономика предприятия : учебник / В. Я. Горфингель, В. А. Швандар. - М. : ЮНИТИ, 2007. – 564 с.

28.Harris, Ford W. Operations Cost (Factory Management Series), Chicago: Shaw (1915).

29.Wilson, R. H. "A Scientific Routine for Stock Control", Harvard Business Review, 13, 116–128 (1934).

30.Дудар Т.Г., Волошин Р.В. Основи логістики/ Т.Г. Дудар, Р.В. Волошин. Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 176 с.